

Aernout van Buchel over de sloop van Vrouwenklooster en wat daarvan restte

Originele tekst in de Monumenta, 252:

Extra portam Albanam olim virginum monasterium fuit, Vrouwenklooster vulgo dictum, quod cum monachorum vicino caenobio in Oostbroeck, fundatum circa annum Christi 1125 a Godefrido episcopo fuit, inchoatum prius ab Hermanno et Theodorico, militibus, et a Mechtilda, imperatrice, anno 1122 dotatum. Hae virgines primum ministerio monachorum destinatae, paulo post ab iisdem seperatae et suis muris inclusae, ut ex foundationis literis videre est. Nuper vero cum bellum cum Hispanis atrox admodum ferueret, virgines alias sibi intra urbis moenia aedes fecerunt, et monasterium hoc deiectum fuit cum Laurentiano virorum in Oostbroeck collegio, etsi nonnullae ibidem adhuc relliquiae spectentur. In ruinis enim templi lapis sarcophagus spectatur, cum sequentibus signis et inscriptione. In limbo: * Anno XV^oLI, den XI dach in december, sterfft de eersame joffer Elisabeth Schenck van Nydecken, weduwe van zalige * Ot van Bijlant.

Lapis est subcineritius. In alio lapide: * Inscriptio legi non poterat, et signa vix internosci. In quodam conclavi haec vitrorum insignia supersunt. * In cruce quadam ex lapide ceruleo legebantur sequentia: Joffrou Fye ende Alijt van Malsen, joffrou Clemens van Loenen ...

In alio lapide sarcophago subalbo: Hier leit begraven die eerbare joffrou Hendrick van Erp, vrou van dit clooster was, en sterfft anno MV^oXLVIII, den XXVI december. Onder op de selve sarck staen dese wapenen. *

Inscriptio, olim posita in monasterio dominarum ad Biltam, nunc in tabula in refugio civitatensi. Godebaldus, 24 episcopus ecclesie Traiectensis, temporibus Innocentii papae 2, Lothario 2 imperatore, anno Domini MCXXI, monasterium istud ad honorem omnipotentis Dei genitricis Mariae, semper virginis, et gloriosi levitae Christi ac martyris sancti Laurentii fundavit, dotavit atque construxit. Cuius partem vetustate collapsam, quam dormitorium vocant, reverenda domina Henrica de Erp, anno a nativitate Domini M^oDXXXVI, temporibus sanctissimi in Christo patris ac domini Pauli papae III, imperante gloriosissimo atque victoriosissimo Carlo imperatore V, necnon et reverendissimi patris domini Georgii ab Egmonda, Traiectensis ecclesiae episcopi LX, expensis conventus huius restaurari fecit. Quae prius etiam anno XIX campaneriam ecclesiae turrim a fundamentis erexit. Ex cuius structurae elegantia mota, domicella Mechtildis de Ridder de Groenestein, predicti istius caenobii priorissa, circuitum domus capitularis, scabellis sedibusque ligneis e tabulis querneis ornari fecit. Chronographia huius conventus:

Ad laudem et Christi servandam religionem,
Anno milleno quingentesimo quoque sexto,
X ter his iunctis sub Carlo caesare Quinto,
De Arp Henrica, claustrum prudens abbatissa,
Expensis cuius fundamen condidit istud.

Hertaling Monumenta, 252 (Utrechts Archief)

Buiten de Wittevrouwenpoort lag vroeger nog een nonnenklooster, in de volkstaal Vrouwenklooster geheten, dat met het naburige monnikenklooster in Oostbroek door bisschop Godfried [Godebald] rond het jaar 1125 na Chr. was gesticht. Het eerste begin was gemaakt door de ridders Harmen en Dirk, en in 1122 was het door keizerin Mathilde rijk begiftigd. Deze nonnen hadden aanvankelijk tot doel, de monniken te dienen, maar werden korte tijd later van hen afgezonderd en binnen hun eigen muren ingesloten, zoals in de stichtingsakte te zien is. Kortgeleden echter, toen de oorlog met Spanje in volle hevigheid woedde, hebben de nonnen een ander onderkomen binnen de stadsmuren laten bouwen. Hun oude klooster is afgebroken, tegelijk met het St. Laurens-mannenklooster in Oostbroek, ofschoon daar nog steeds enkele resten van te zien zijn.

In de ruïnes van de kerk kan men een grafsteen zien met de volgende wapens en opschrift. In de rand:
* Op 11 december 1551 overleed Elisabeth Schenck van Nijdecken, weduwe van Otto van Bijland zaliger. Het is een grijsachtige steen. In een andere steen: * Het opschrift was onleesbaar en de wapens waren nauwelijks te onderscheiden.

In een afgesloten ruimte zijn de familiewapens in de ramen overgebleven. * Op een kruis van blauwe steen stond het volgende te lezen: Fye en Alijt van Malsen, Clemens van Loenen ...

Op een andere witachtige steen: Hier ligt begraven Henrica van Erp, non in dit klooster, zij stierf op 26 december 1548. * Onderaan op dezelfde zerk staan deze wapens. * Opschrift, vroeger geplaatst in Vrouwenklooster bij De Bilt, nu op een bord in hun refugiehuis in de stad.

Godebald, de 24e bisschop van Utrecht, ten tijde van paus Innocentius II en keizer Lotharius III, heeft A.D. 1121 dit klooster ter ere van Maria, moeder van de almachtige God en altijd maagd, en ter ere van de glorierijke diaken martelaar van Christus, de H. Laurentius, gesticht en gebouwd. Toen een deel van het klooster dat de slaapzaal heette, door ouderdom was ingestort, liet Henrica van Erp (A.D. 1536, ten tijde van de H. Vader in Christus, paus Paulus III, en tijdens de regering van de roemrijke keizer Karel V, en van de eerwaarde vader George van Egmond, 60e bisschop van Utrecht) op haar kosten [deze zaal] van het klooster herbouwen. Zij had al eerder, in het jaar 1519, de klokkentoren van de kerk vanaf de grond herbouwd. Getroffen door de prachtige bouw, liet moeder Machteld de Ridder van Groenestein, priorin van dit klooster, de gang rondom het kapittelhuis opsieren met eikenhouten bankjes en stoelen.

Tijdvers van dit klooster:

Ter ere en ten dienste van de eredienst van Christus heeft Henrica van Erp, de wijze abdis van het klooster, in het jaar 1536, onder keizer Karel V, op haar kosten het fundament gelegd.